

Vlaams
Parlement

vergadering **C212**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 3 mei 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de studie naar gezinsdrama's in Vlaanderen – 1912 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Centraal Aanmeldpunt voor Drugsverslaafden in de gevangenis (CAP) – 1927 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de dalende criminaliteitscijfers bij jongeren – 1935 (2015-2016)	7
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het UNICEF-rapport rond kinderen in geïndustrialiseerde landen – 1958 (2015-2016)	10
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de consolidatie van de Belgische ziekenhuizen – 1977 (2015-2016)	14
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitgaansonderzoek 2015 van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) – 1986 (2015-2016)	17

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de studie naar gezinsdrama's in Vlaanderen – 1912 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, zeer recent is een rapport voorgesteld over gezinsdrama's in Vlaanderen. Daar is ook een communicatie over geweest met beleidsaanbevelingen over preventie, aanpak, nazorg en het verder opvolgen via audit van gezinsdrama's. Dit is een thema dat hier al vaker aan bod is gekomen. Daarbij werden verschillende elementen van hulpverlening en bijstand naast elkaar gelegd en was de vraag hoe een drama vermeden had kunnen worden indien er een betere informatie-uitwisseling was geweest. Dat was voor u, minister, aanleiding om daar meer op te focussen.

Op het vlak van preventie benadrukt het rapport de waarde van relatiebemiddeling, alsook het bespreekbaar maken van geestelijke gezondheidsproblemen. Daarnaast wordt gewezen op de professionalisering van hulpverleners zodat zij verontrustende gezinssituaties tijdig kunnen herkennen, correct kunnen inschatten en adequaat kunnen reageren. Ook het ontwikkelen van een procedure voor nazorg door voorzieningen die met de problematiek geconfronteerd worden, wordt sterk aanbevelen.

Tot slot wordt gewezen op het belang van analyses van voorgaande gevallen. Op die manier zou desgewenst kunnen worden bijgestuurd in de bestaande hulp- en dienstverlening. Elk gezinsdrama heeft een zware impact op iedereen die ermee te maken heeft. Zulke drama's hebben ook een grote impact op de hulpverleners.

Minister, welke maatregelen zult u nemen om gevolg te geven aan de aanbevelingen van het onderzoeksrapport over gezinsdrama's?

Op welke manier zal met de bevindingen van dit rapport rekening worden gehouden bij de verdere uitrol van jeugdhulp 2.0? Welke rol kunnen de vertrouwenscentra kindermishandeling en de ondersteuningscentra jeugdzorg daarin spelen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Vorige week stelden we inderdaad met de heer Hubert Van Puyenbroeck het rapport 'Wanneer het onvoorspelbare onvoorstelbaar reëel wordt' voor. Het zou misschien interessant zijn om zijn bevindingen te horen in deze commissie.

Het rapport kwam er op onze vraag om gezinsdrama's in Vlaanderen onder de loep te nemen. Uit de analyse van gesprekken met diverse professionals en nabestaande familieleden geeft het verdienstelijke rapport nu voor het eerst de aanzet tot een verbeterde benadering van de problematiek. Het rapport bevat aanbevelingen op vier domeinen: preventie, aanpak, nazorg, en audits van gezinsdrama's. Ik zal dieper ingaan op de aanbevelingen en de acties die we ondernemen en de brug die we slaan met de 2.0-aanpak van de jeugdhulp.

Allereerst wil ik hier nog eens mijn waardering en respect uitspreken voor de betrokken professionals en nabestaande familieleden die in dit onderzoek hun ervaringen hebben gedeeld. Ik overloop even kort de diverse aanbevelingen en acties.

Op het vlak van preventie vermeldt het rapport het belang van initiatieven rond relatiebemiddeling en het wegwerken van het taboe op geestelijke gezondheidsproblemen. Zoals beschreven in het plan van aanpak voor een jeugdhulp 2.0

bereiden we een sensibiliseringscampagne over relatieproblemen en projecten voor met aandacht voor de positie van kinderen en jongeren in vechtscheidingen.

We blijven inzetten op campagnes voor de destigmatisering van geestelijke gezondheidsproblemen zoals Te Gek?! en ondersteunen de implementatie van de eerstelijnspsychologische functie in heel Vlaanderen.

Wat de aanpak betreft van situaties van verregaande verontrusting wordt blijvend ingezet op professionalisering van hulpverleners door vorming, training en opleiding. We stimuleren het gebruik van bestaande methodieken op het vlak van risico-inschatting, besluitvorming en professioneel handelen in situaties van verontrusting. Zo worden momenteel alle consulenten van de ondersteuningscentra jeugdzorg en de sociale dienst jeugdrechtsbank opgeleid in het gebruik van 'Signs of Safety'. Dat is een methode voor professionals om samen met de gezinsleden aan de slag te gaan met de thuissituatie en te zorgen voor de nodige veiligheid in het gezin.

We ondersteunen verder de goede praktijken van intersectorale samenwerking bij het gepast omgaan met situaties van verregaande verontrusting.

We ontwikkelen in de schoot van de conferentie 'De Toekomst is Jong', die op 6 oktober 2016 plaatsvindt, een gedeelde maatschappelijke visie over het omgaan met verontrusting. Vanuit de specifieke focus op het jonge kind creëren we de handvatten voor een gemeenschappelijke besluitvorming in concrete situaties van verontrusting. We kiezen voor een gezamenlijke aanpak waarbij diverse actoren vanuit verschillende referentiekaders zoals jeugdhulpverlening, medische zorg, politie, Justitie enzovoort, op elkaar aansluiten en elkaar versterken in de ondersteuning van moeilijke gezinssituaties.

Het uitrollen van het concept van de Family Justice Centers komt tegemoet aan de aanbeveling om alle dienstverlening die op een gezin betrokken is, rond de tafel te brengen voor multidisciplinair overleg. We werken zo aan een gericht aanbod van hulp- en dienstverlening dat stoelt op een netwerkaanpak met duidelijke verantwoordelijkheden en een goede intersectorale zichtbaarheid van de professionals. Hierbij gaat bijzondere aandacht naar het verzekeren van de nodige continuïteit en coördinatie van hulptrajecten. Zo wordt in situaties van verregaande en complexe verontrusting toegewerkt naar het principe van 'één gezin, één plan'.

Momenteel wordt een basisdocument afgewerkt voor de meer operationele uitrol van die Family Justice Centers, dit ook in nauw overleg met lokale besturen en provinciale actoren. We proberen om de good practices, zoals die nu bestaan in Antwerpen, Limburg enzovoort te consolideren en deze praktijk ook in andere regio's te ontplooien eind 2016-begin 2017.

Cruciaal in een effectieve aanpak van situaties van verontrusting is een degelijke uitbouw van het onderzoek maatschappelijke noodzaak. In het kader van jeugdhulp 2.0 stappen de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK) en de ondersteuningscentra jeugdzorg in een verhaal van concrete en inhoudelijke afstemming. We vertrekken daarbij vanuit een gelijke procedure en visie op maatschappelijke noodzaak, verduidelijken aan externe partners de samenwerking en verhouding tussen de beide gemandateerde voorzieningen, en gaan dieper in op het begrip vrijwilligheid in de beslissingen maatschappelijke noodzaak. We versterken tevens de toegang en de ondersteunende rol van de gemandateerde voorzieningen ten aanzien van de professionele hulpverlener.

De Vlaamse Regering maakte recent een budget van 500.000 euro vrij om de teams van de VK's te versterken. Met de inwerkingtreding van de integrale jeugdhulp werden de opdrachten van die vertrouwenscentra uitgebreid en hun rol

in de jeugdhulp ook steeds belangrijker. De middelen moeten de kwaliteit en de toegankelijkheid van de VK's als belangrijke ondersteunende organisaties verzekeren.

Nieuw is ook dat het rapport op het vlak van nazorg aanbevelingen formuleert voor voorzieningen om in een procedure te voorzien voor de opvang en begeleiding van professionals die met een gezinsdrama geconfronteerd worden. In het kader van de herziening van het kwaliteitsdecreet zetten we erkende voorzieningen ertoe aan om in het kwaliteitshandboek een procedure voor nazorg van hun personeel uit te werken waarin de principes en ankerpunten uit de analyse zijn opgenomen.

Tot slot gaan we ook in op de aanbeveling en suggestie over 'serious case reviews'. Zowel professionals als nabestaande familieleden vragen expliciet naar studies of audit-onderzoek over cases waar iedereen uit kan leren. Het zorgaanbod kan maar blijvend geoptimaliseerd worden als er ook wordt ingezet op een caseanalyse die nagaat wat er in het gezin misgelopen is ondanks de bestaande hulp- en dienstverlening. Ervaringen met deze 'serious case reviews' in het buitenland zijn positief bevonden.

Een aandachtsambtenaar krijgt de opdracht om de omstandigheden van elk afzonderlijk gezinsdrama dat zich afspeelt systematisch in kaart te brengen, in overleg met de partners bij Justitie en Volksgezondheid. Op die manier kunnen er vanuit preventief oogpunt lessen worden getrokken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Een poos geleden is er een studie uitgevoerd naar de problematiek van de tienerpooiers. Daaruit bleek dat het probleem wellicht groter is dan in eerste instantie werd gedacht en werd een algemene aanpak ontwikkeld. Die werd door deze commissie en ook in de plenaire vergadering positief onthaald. Ik wil dat ook met dit rapport doen en met de aanbevelingen en conclusies die u daaruit trekt. Het benaderen van de problematiek is immers heel belangrijk.

Risico-inschatting weegt vaak zwaar op hulpverleners, zeker als er iets dramatisch gebeurt. Ik merk dat ze af en toe naar elkaar wijzen. Als een hulpverlener iets inschat als een groot risico of ziet dat een kind zich in een bedreigende situatie bevindt, dan is het niet altijd zeker dat andere hulpverleners daarin meegaan. Het is van belang dat er gegevens kunnen worden uitgewisseld en dat hulpverleners daar samen over kunnen praten, maar dat er ook samen beslissingen worden genomen. Er moet voldoende gefocust worden op wie uiteindelijk de beslissing moet nemen. Momenteel worstelt men daarmee.

Het is goed dat u verder werk wilt maken van de Family Justice Centers. Alle hulpverleners die rond een bepaald gezin samenwerken, moeten worden samengebracht onder het motto 'één gezin, één plan'. Ik hoop dat de aanbevelingen verder zullen worden uitgevoerd en dat er een verder leerproces is. Uiteraard hoop ik dat er in de toekomst niet te veel of zelfs geen case reviews meer moeten zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik durf mijn suggestie herhalen om die man te beluisteren. Dat lijkt me erg belangrijk.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik heb dat genoteerd en ik ben het daarmee eens.

Voorzitter, kan dit worden toegevoegd aan het lijstje?

De voorzitter: Dat is genoteerd.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Centraal Aanmeldpunt voor Drugsverslaafden in de gevangenis (CAP) – 1927 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, tot de helft van alle gedetineerden heeft een drugs- of alcoholverslaving. Dat staat een re-integratie in de maatschappij natuurlijk danig in de weg. Het is dan ook belangrijk dat zij tijdens en na hun verblijf in een gevangenis de juiste hulp geboden krijgen om hun verslaving onder controle te krijgen.

Tussen 2011 en 2016 liep, betoelaagd door de Federale Overheidsdienst (FOD) Justitie, een project Centraal Aanmeldpunt voor drugsverslaafden (CAP). Deze dienst van de Vlaamse Vereniging van Behandelcentra Verslaafdenzorg ging wekelijks langs in elke gevangenis om er met drugsverslaafden te praten en een hulpverlenings-traject op poten te zetten. Op vier jaar tijd verwerkten zij meer dan 6200 aanvragen.

De Inspectie van Financiën heeft nu geoordeeld dat het niet aan de FOD Justitie is om dit project te betalen, maar wel aan Vlaanderen. De financiering van het Centrale Aanmeldpunt voor drugsverslaafden is dan ook stopgezet.

Ook in het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden is een luik opgenomen over verslavingszorg. Na de zesde staatshervorming heeft Vlaanderen hiervoor redelijk wat instrumenten in handen gekregen. Zal Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid opnemen en de continue werking van het Centraal Aanmeldpunt voor drugsverslaafden garanderen? Wilt u op een andere manier in een gelijkaardige werking voorzien? Is hierover al overleg geweest met de minister van Justitie? Een abrupt einde van de financiering stelt mogelijks u ook voor problemen. Ik zal niet betwisten dat de Inspectie van Financiën correct inschat wie waarvoor bevoegd is. Een abrupt einde stellen aan financiering zonder overleg zou er echter wel eens voor kunnen zorgen dat u in de onmogelijkheid bent om daar naadloos op in te spelen.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: De financiering van de centrale aanmeldingspunten is sinds jaren een werking die door de federale minister van Justitie wordt gerealiseerd. Bij de zesde staatshervorming zijn er geen middelen overgekomen van het federale niveau naar de gemeenschappen om de centrale aanmeldingspunten te financieren. Het is de intentie van de minister van Justitie om dit project tot het einde van het jaar te continueren in afwachting van de studie die een evaluatie van het project inhoudt.

De motivering van de Inspectie van Financiën op het federale dossier is voor mij aanleiding geweest om bij mijn eigen juridische diensten navraag te doen over de bevoegdheidsverdeling in deze. Daar verwacht ik op korte termijn een antwoord op. Dan zullen we nagaan of we moeten ingaan op dat punt.

Dit is uiteraard overlegd met de federale minister van Justitie. Ik heb begrepen uit zijn reactie dat tegen het advies van de Inspectie van Financiën bij de federale minister van Begroting een beroep is ingesteld.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Er is een beroep ingesteld. Ik begrijp dus dat de federale minister van Justitie overweegt om wel verder te financieren. U hebt ondertussen ook een evaluatie gevraagd aan de Vlaamse juridische diensten. Dat lijkt me de juiste werkwijze. Is het mogelijk om dat advies over te maken wanneer u het ontvangt? Dat zou interessant zijn.

Het lijkt dan ook voorbarig om al aan u te vragen om in middelen te voorzien. Ik begrijp dat dat nog moet worden bekeken. Stel dat de juridische dienst van oordeel is dat dit een Vlaamse bevoegdheid is en stel dat de federale minister beslist om dit de komende jaren niet verder te financieren, bent u dan bereid in deze of een gelijkaardige werking te voorzien in de gevangenen opdat dat grote publiek van één op twee gedetineerden van de verslaving kan worden afgeholpen vooraleer ze de gevangenis verlaten in een poging om te re-integreren? Mochten die adviezen die richting uitgaan, bent u dan van plan om dat op te nemen?

Minister Jo Vandeurzen: Ik denk dat de bevoegdheidsverdeling met betrekking tot het reilen en zeilen in de gevangenen niet zo'n klare en evidente zaak zal zijn. We hebben vandaag een Interministeriële Conferentie Justitie gehad. Ook daar is dat thema aan bod gekomen. We zijn er met alle gemeenschappen en het federale niveau van overtuigd dat we daar uitklaring aan moeten geven, niet alleen voor de drugsproblematiek maar breder gedefinieerd. Ik sluit niet uit dat we op basis van een formeel juridisch advies alleen, niet tot een hele klare consensus zullen komen. We zullen moeten kijken hoe we dit beter met elkaar kunnen afspreken, indien zou blijken uit de stukken dat er aanleiding is om de afspraken tussen de gemeenschappen en Justitie meer te verfijnen. Indien zou blijken dat er bepaalde consequenties zijn, dan zal Vlaanderen die onder ogen nemen. Vlaanderen heeft met de meerjarenstrategie inzake hulpverlening aan gedetineerden al een heel eind van de weg afgelegd.

We zijn nog niet zo ver. Het is wijs om eerst juridisch na te gaan wat de argumentatie is. Als zou blijken dat dit niet de ultieme oplossing geeft, dan zullen we daarover overleg moeten organiseren.

Freya Van den Bossche (sp-a): Uw antwoord volstaat in deze stand van zaken. Ik heb begrepen na een voorzichtige knik dat het juridisch advies kan worden doorgestuurd. Ik zal u later waarschijnlijk een opvolgingsvraag stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de dalende criminaliteitscijfers bij jongeren – 1935 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, uit recente cijfers van de openbare ministeries met betrekking tot jongeren die een als misdrijf omschreven feit (MOF) plegen – er wordt dan al snel gesproken over criminaliteitscijfers, maar het gaat om als misdrijf omschreven feiten – blijkt dat het aantal jongeren dat voor een jeugdrechter moet verschijnen vorig jaar een derde lager lag dan in 2010. Toen werden 83.000 dossiers opgestart, terwijl er vorig jaar 57.160 dossiers werden opgestart, uiteraard voor heel België.

Op het eerste gezicht is dat goed nieuws. Verder werden echter een aantal mogelijke redenen vermeld – het gaat uiteraard om mogelijke redenen, want daarover bestaat geen zekerheid. Zo zouden kinderen veel minder tijd buitenshuis

doorbrengen omdat ze binnenshuis voldoende entertainment vinden op sociale media, op het internet, op spelconsoles enzovoort. Niet alleen de cijfers op zich zijn belangrijk, ook de aard van de feiten die door minderjarigen worden gepleegd, vragen mijns inziens verder onderzoek. Zo rijst de vraag of er ook geen sprake is van verschuiving, want sociale media worden soms ook op een foute manier gebruikt. Minister, we hebben het hierover al gehad in deze commissie, denk maar aan bijvoorbeeld cyberpesten, tieners die te maken krijgen met seksueel getinte opmerkingen of homofobe commentaren. Dat thema is al meermaals ter sprake gebracht door collega Jans. Dit is mogelijk moeilijker detecteerbaar en wordt aldus nog minder gesanctioneerd of opgevolgd dan andere vormen van delinquentie.

Wat is uw reactie op de verklaringen met betrekking tot die gepubliceerde cijfers over als misdrijf omschreven feiten gepleegd door jongeren? Hebt u cijfers specifiek voor Vlaanderen? Welke conclusies trekt u daaruit?

De door het openbaar ministerie vrijgegeven cijfers handelen over het aantal als misdrijf omschreven feiten. Zijn er binnen die algemene categorie evoluties zichtbaar en welke evoluties zijn er met betrekking tot de opgelegde maatregelen en de leeftijd van de betrokken jongeren?

Welke evoluties zijn er met betrekking tot de aard van de feiten? Hoe evolueert het aantal misdrijven dat gepleegd wordt via het internet? Zijn daarover cijfers voorhanden? Zal verder onderzoek worden gevoerd naar de verklaring voor die dalende cijfers voor de als misdrijf omschreven feiten, zodat daaraan verdere gevolgen kunnen worden verbonden en dit verder kan worden opgevolgd?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De dalende trend van de criminaliteitscijfers bij jongeren in België is inderdaad goed nieuws en is ook door het agentschap Jongerenwelzijn, op basis van eigen Vlaamse cijfers, al een paar keer gesignaleerd de voorbije jaren. Ik verwijs naar de voorbije jaarverslagen van Jongerenwelzijn, waarin we een dalend cijfer zien voor jongeren met een maatregel voor een als misdrijf omschreven feit. In 2010 telden we 3615 jongeren met een maatregel wegens een als misdrijf omschreven feit, in 2011 waren het er 3134, in 2012 2759, in 2013 2658 en in 2014 2547. De cijfers voor het jaar 2015 worden momenteel nog verwerkt en geanalyseerd en zullen vrij snel kunnen worden vrijgegeven. Algemeen bevestigen deze cijfers dat de veelgehoorde bewering dat jongeren steeds meer delicten zouden plegen, niet gestaafd wordt door de cijfers; integendeel, deze cijfers spreken dit duidelijk tegen.

Over de aard van de als misdrijf omschreven feiten en de opgelegde maatregelen verwijs ik u naar de federale cijfers van het openbaar ministerie. Uit hun analyse blijkt dat de MOF-zaken die tijdens de periode 2010-2015 binnenkwamen op de jeugdparketten, hoofdzakelijk betrekking hebben op eigendomsdelicten: 47 procent, met onder andere diefstal en vandalisme; persoonsdelicten: 19 procent, met onder andere slagen en verwondingen, belaging en pesten; inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde: 10 procent; drugsdelicten: 10 procent. Over die zes jaar heen merkt het openbaar ministerie een opvallende daling bij persoonsdelicten met 31 procent en inbreuken tegen de openbare veiligheid en openbare orde met 25 procent. De globale instroom van drugsdelicten is opnieuw gedaald in 2015, na een forse daling in 2011, een status quo in 2012 en een lichte daling in 2013 en 2014.

Wat het aantal misdrijven betreft dat door jongeren gepleegd wordt via het internet, tonen de cijfers die het openbaar ministerie bijhoudt in de categorie 'informatica' aan dat het gaat om een beperkt aantal: minder dan 1 procent van het totaal. En die cijfers zijn de voorbije jaren status quo gebleven. We beseffen zeer goed dat het gebruik van internet om misdrijven te plegen, momenteel nog

niet voldoende in beeld is. In de kadernota Integrale Veiligheid wordt daarom aan het gebruik van internet als instrument voor het plegen van misdrijven bijzondere aandacht besteed als horizontaal thema doorheen de verschillende fenomenen.

Wat de leeftijd betreft, stelt het openbaar ministerie vast dat in 2015 iets meer dan driekwart van de MOF-minderjarigen tussen 14 en 18 jaar oud was. Die trend zien we ook in de Vlaamse cijfers van de voorbije jaren, waarbij de overgrote meerderheid van de MOF-jongeren zich in de leeftijdscategorie tussen 15 en 19 jaar bevindt. In 2014 bevonden 2331 jongeren van in totaal 2547 zich in deze leeftijdscategorie. Beweren dat jongeren op een steeds jongere leeftijd criminele feiten plegen, wordt dus ook tegengesproken door de wetenschappelijke onderzoekers.

In het kader van het traject naar een nieuw decreet Jeugdrecht heeft een consortium van wetenschappers een omgevingsanalyse gemaakt. Het nieuwe decreet Jeugdrecht is op dit ogenblik in volle voorbereiding via een aantal werkgroepen met participatie van alle stakeholders. De omgevingsanalyse dient daarbij als wetenschappelijk kader om de debatten te voeden en kan via de website van Jongerenwelzijn geraadpleegd worden. Begin 2015 was er ook een studiedag aan de KU Leuven, naar aanleiding van vijftig jaar jeugdbescherming, dertig jaar jeugdbijstand en één jaar integrale jeugdhulp. Co-organisatoren waren het agentschap Jongerenwelzijn, het Kinderrechtencommissariaat, de Unie van Jeugdadvocaten en de Unie van Nederlandstalige Jeugdmagistraten. Er is dus permanent onderzoek en uitwisseling van nieuwe wetenschappelijke inzichten, waarbij we de trends goed opvolgen en gebruiken voor ons beleid.

In het kader van de 2.0-aanpak van de jeugdhulp staat ook het initiëren van een longitudinaal onderzoek op het programma. Momenteel wordt dit in de steigers gezet en wordt verkend wat het onderzoeksdesign kan zijn. Het daadwerkelijk van start gaan van dat onderzoek wordt eerder in 2017 of 2018 gesitueerd.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is inderdaad een positieve evolutie dat vastgesteld wordt dat, ook in Vlaanderen, het aantal jongeren die een maatregel opgelegd krijgen omdat ze een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, jaar na jaar daalt. Dat gaat in tegen de stelling dat jongeren meer misdrijven zouden plegen. Dat blijkt dus niet het geval, evenmin als de veronderstelling dat ze alsmaar jonger worden. Dat is goed nieuws.

Toch vraag ik voldoende aandacht voor de verschuivingen die zich mogelijk voordoen. Minister, u hebt heel terecht gewezen op het feit dat het internet vaak gebruikt wordt om als misdrijf omschreven feiten te plegen en dat in de kadernota Integrale Veiligheid daarop meer wordt gefocust. Minder dan 1 procent is natuurlijk heel weinig. We weten dat bijvoorbeeld cyberpesten voor jongeren ontzettend ingrijpend kan zijn.

Minister, ik heb deze vraag gesteld omdat ik het belangrijk vind om een aantal evoluties mee te nemen als Vlaanderen straks – en u hebt ernaar verwezen – een eigen jeugdrecht of jeugdsanctierecht zal uitwerken, zowel met betrekking tot de aard van de als misdrijf omschreven feiten, als het pakket maatregelen en de leeftijden binnen dat maatregelenpakket.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De daling van het aantal jongeren die een misdrijf plegen, vind ik zeer positief. Zoals mevrouw Schryvers ook al heeft aangehaald, wijzen de jeugdrechtbanken inderdaad op het gevaar van de online-criminaliteit. Ik denk dat daar echt wel de toekomst ligt.

Ik vind het belangrijk dat gekeken wordt naar het profiel van die jongeren die opnieuw een dergelijk misdrijf plegen en naar de oorzaak van dat gedrag, zodat we preventief kunnen focussen op die groep.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Zoals u zegt, moeten we nagaan hoe we een onderzoek kunnen organiseren. Dat schijnt niet zo gemakkelijk te zijn omdat het goed gedefinieerd moet kunnen worden. In de commissie is daarover een vraag gesteld. Het is belangrijk om via het langetermijnonderzoek na te gaan of onze reacties effect hebben. Voor deze belangrijke onderzoeksvragen zullen we proberen iets op het getouw te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het UNICEF-rapport rond kinderen in geïndustrialiseerde landen – 1958 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Iedereen heeft ongetwijfeld het UNICEF-rapport gelezen waarin een vergelijking wordt gemaakt over de ongelijkheid in de wereld en tussen kinderen. Daarin wordt niet alleen nagegaan of bijvoorbeeld de armoede afneemt, maar ook hoe het zit tussen de sterkste en de zwakste groepen in een samenleving.

Dat rapport doorprijkt de idee die we meestal hebben dat het goed gaat in Vlaanderen en België en dat het vooral kinderen elders in de wereld zijn die nog in problemen zitten. We merken zelfs dat de ongelijkheid bij ons sterker is geworden.

In dat rapport worden Vlaanderen, Brussel en Wallonië samen bekeken. Het algemene beeld is niet van dien aard dat we de situatie kunnen minimaliseren of er snel overheen kunnen gaan.

Wat uw bevoegdheden betreft, zijn er twee thema's die bijzonder relevant zijn: de gezondheidskloof en de subjectieve tevredenheid.

De gezondheidskloof lijkt op het eerste gezicht niet problematisch voor ons land. De bewegingskloof is lichtjes afgenomen en inzake gezonde voeding is de toename van de kloof vooral te wijten aan een vooruitgang binnen de middelste groep. Maar achter het algemene cijfer schuilt een slechte situatie bij jongeren uit de laagste SES-groepen (socio-economische status). Deze groepen die kwetsbaarder zijn dan andere, zakten de afgelopen jaren dieper op de indicator.

Bijzonder alarmerend is de situatie van het subjectief welzijn. Wanneer we aan jongeren vragen of ze tevreden zijn met hun leven, dan bengelt België helemaal onderaan de lijst, op de dertigste plaats.

Die kloof is in ons land vooral ook toegenomen in plaats van afgenomen. Dat is een signaal voor ons beleid, maar bijzonder frappant is dat deze toename vooral een gevolg is van een achteruitgang van de groep die het slechtst scoort. Er is met andere woorden een bijkomende achteruitgang bij die groep jongeren die al een lage levenstevredenheid had.

Ook hier is er een link met de SES-status van de jongeren, maar die is in vergelijking met andere landen lager, zo'n 10 procent. Een migratieachtergrond

blijkt in tal van landen een negatieve indicator te zijn voor het subjectief welzijn, maar voor ons land zijn daarover geen data beschikbaar.

UNICEF roept dan ook op om een gezonde levensstijl te promoten en te ondersteunen voor alle kinderen en om het subjectief welzijn ernstig te nemen. Met andere woorden, er moet beleidsmatig worden ingezet op het subjectief welzijn van jongeren.

Minister, welke beleidsconclusies trekt u op basis van de indicatoren van UNICEF? Zult u inzake gezonde levensstijl of inzake subjectief welzijn extra maatregelen nemen?

Het is een vrij breed rapport waardoor het soms wat diepgang mist. Zult u bijkomende gegevens verzamelen om deze kloof te kunnen verklaren zodat de impact van uw beleid – het gaat over twee zaken waar u als minister actief op inzet – goed kan worden gemeten?

Het beleid inzake deze domeinen is een gemeenschapsbevoegdheid. Het zou relevant zijn om data te hebben op Vlaams niveau. Bent u bereid die data te verzamelen? Volgen die data gelijkaardige patronen als de Belgische?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het feit dat 10 procent van de jongeren een onvoldoende levenstevredenheid heeft en één op vier jongeren gezondheidsklachten heeft, toont aan dat een beleid dat inzet op kinderen noodzakelijk is en blijft.

De Vlaamse overheid investeert fors in Kind en Gezin, in onderwijs en in gezondheid en welzijn in de schoolcontext via de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's).

Onderwijs en welzijn en gezondheid zijn beleidsdomeinen die constant begaan zijn met het verbeteren van gelijke kansen voor elk kind. Experts wijzen erop dat er specifiek aandacht moet gaan naar de socio-economische gradiënt en niet alleen naar de kinderen die leven in een gezin uit de laagste SES-groepen. In die context raadt men aan om te werken vanuit het principe van proportioneel universalisme waarbij uniforme boodschappen met een hoger intensiteit worden verspreid in functie van de kwetsbaarheid van de doelgroep. Met dit principe wordt in het voortraject naar de gezondheidsconferentie zeker rekening gehouden, het is de basis voor mijn facettenbeleid dat gericht is op diverse sectoren.

In het preventief gezondheidsbeleid gaat er binnen de al geformuleerde gezondheidsdoelstellingen over voeding en beweging, tabak, alcohol en drugs, suïcidepreventie en vaccinaties, alsook in het beleid inzake seksuele gezondheid, veel aandacht naar kinderen en jongeren. Momenteel loopt een voortraject om de gezondheidsdoelstellingen met betrekking tot voeding, beweging en sedentair gedrag en tabak, alcohol en drugs te herformuleren of te vernieuwen.

Binnen dit voortraject zal ook een beleidsevaluatie en omgevingsanalyse gemaakt worden. In dat kader wordt de opportuniteit bekeken om voor andere thema's zoals eetstoornissen, gamen, gokken, psychoactieve medicatie enzovoort een gezondheidsdoelstelling te formuleren. Hoewel de resultaten van het voortraject nog afgewacht moeten worden, is het ondenkbaar dat kinderen en jongeren geen belangrijke doelgroep zullen blijven.

Aanvullend daarop loopt de voorbereiding van de conferentie 'De toekomst is jong' die zal plaatsvinden op 6 oktober 2016 waarbij de werkgroep 'Jong en gezond' specifiek inzet op voorstellen om de gezondheidskloof te verkleinen. Omdat het subjectief welzijn breed beïnvloed wordt, zullen ook de resultaten uit

de andere werkgroepen, met name 'Jong en overal thuis', 'Jong en betrokken' en 'Jong en geborgen' relevante en noodzakelijke beleidsinformatie bevatten.

De Huizen van het Kind spelen uiteraard een belangrijke rol, met name door het bijeenbrengen van een breed ondersteunend aanbod voor gezinnen met kinderen en jongeren en het toegankelijker maken van dit aanbod.

Het mentaal welbevinden van Vlaamse jongeren staat duidelijk onder druk. Onderzoek geeft aan dat de verwachtingen van de huidige samenleving hierin een belangrijk invloed hebben, net als een ongezonde leefstijl en de impact van de sociale contacten.

Het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) ontwikkelde binnen het kader van het Vlaams actieplan suïcidepreventie de methodiek 'Fit in je Hoofd' ter bevordering van de geestelijke gezondheid. Die methodiek werd vertaald naar de leefwereld van jongeren tussen 12 en 16 jaar onder de naam NokNok.

De methodiek is gebaseerd op dezelfde tien stappen om de veerkracht en het welbevinden te verbeteren. Daarnaast zijn ook de projecten gezondopvoeden.be en 'Warme steden' gericht op het versterken van de veerkracht en het aanleren van goede coping-vaardigheden bij jongeren en hun omgeving.

Om te werken aan het versterken van de veerkracht van jongeren is er nood aan een beleid dat gericht is op de jongeren zelf, maar ook op hun omgeving. Zoals u wellicht ook vernomen hebt, heeft Sensoa zijn vlaggenmethodiek die gebruikt wordt om in gesprek te gaan over normale en abnormale seksuele ontwikkeling uitgebreid naar de doelgroep van kwetsbare jongeren. Ze pasten daarvoor hun methode aan naar een aangepast concept, genaamd 'Buiten de lijnen'.

Er is al veel onderzoek gebeurd naar het verband tussen de socio-economische status en het risico op gezondheidsproblemen. Diverse factoren spelen hierbij een rol, waaronder inkomen, opleiding, huisvesting, werk en toegankelijkheid van de zorg. Voor veel van deze factoren liggen de hefboomen buiten de gezondheid en buiten mijn bevoegdheden, en zelfs buiten de bevoegdheden van de Vlaamse overheid. Toch neem ik binnen mijn beleid uiteraard initiatieven om op een geïntegreerde manier de positie van kwetsbare kinderen en jongeren te verbeteren. Ik denk daarbij aan integrale jeugdhulp en de conferentie 'De toekomst is jong' waarvoor onder meer in de werkgroep 'Jong en gezond' het thema ongelijkheid behandeld wordt.

Het komt er dus niet zozeer op aan om bijkomende data te verzamelen, maar vanuit de genoemde sectoren en initiatieven tot een coherent beleid te komen.

We kunnen ook verwijzen naar de al verzamelde data in het kader van het onderzoek van JOnG! Binnen dat onderzoek zit ook een onderzoekslijn met als doelstelling de zorgvragen, de behoefte aan hulp en het gebruik van zorg voor kinderen, jongeren en hun gezinnen in kaart te brengen en de determinanten hiervan te identificeren. Binnen deze onderzoekslijn richt de focus zich eerder op de noden inzake opvoedingsondersteuning en het belang om hierop in te zetten.

Ouders werden op vijf meetmomenten bevraagd, namelijk toen hun kinderen 0, 12, 24, 30 en 36 maanden oud waren, over de zorgen die ze zich al of niet maken en over hun behoefte aan ondersteuning. Hoewel deze vragen natuurlijk een andere finaliteit hebben en dat uit het onderzoek bleek dat de meeste ouders positieve ervaringen rapporteren, kunnen ook deze data wel gelinkt worden voor het inzetten van opvoedingsondersteuning voor specifieke doelgroepen en/of gesignaleerde bezorgdheden.

Daarnaast kan ik nog verwijzen naar de databanken van Kind en Gezin, het Studiecencentrum Perinatale Epidemiologie en de CLB's.

Het luik gezondheid van het UNICEF-rapport waarnaar u verwijst in uw vraag, is gebaseerd op de HBSC-studie (Health Behaviour in School-aged Children). We subsidiëren het Vlaamse luik van deze studie sinds 1990. Voor het laatste onderzoek, schooljaar 2013-2014, is voorzien in een subsidie van 338.000 euro.

We merken inderdaad ook voor de Vlaamse cijfers over de thema's subjectieve gezondheid en voeding en beweging dezelfde tendens: jongeren met een hogere socio-economische status voelen zich gezonder en vertonen over het algemeen een gezonder gedrag dan jongeren met een lagere socio-economische status. Dat geldt voor het ontbijtgedrag, de dagelijkse consumptie van fruit en de frisdrankconsumptie.

Wat de subjectieve gezondheid betreft, is er een significant verschil tussen de hoogste en laagste sociale groepen voor zowel meisjes als jongens op alle drie de indicatoren: zich slecht voelen, zich tevreden voelen, en meerdere gezondheidsklachten hebben. Dat is altijd in het voordeel van jongeren met de hoogste sociale status.

Wat het ontbijtgedrag en de frisdrankconsumptie betreft, is het verschil significant voor zowel jongens als meisjes.

Voor het halen van de beweegnorm is er een significant verschil tussen meisjes met een lage socio-economische status die veel minder de beweegnorm halen dan meisjes met een hoge economische status.

Ook bij jongens is er een verschil, alleen is dit niet significant. Voor 2 uur televisiekijken, wat een type van sedentair gedrag is, is er ook een significant verschil tussen de hoge en lage socio-economische status groepen, ook hier weer in het nadeel van de lagestatusgroep en dit zowel bij meisjes als jongens.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, studies hebben hun beperkingen, maar ze dienen om ogen te openen. Wanneer we ondanks de inzet van het beleid moeten vaststellen dat een kloof groter wordt, dan moeten we dat beleid fundamenteel durven te herbekijken. Voor een groot deel van uw antwoord verwijst u naar bestaande en lopende projecten die wel een beetje werden bijgestuurd, maar u gaat niet in op de fundamentele vraag. Wanneer we al een aantal decennia inzetten op het welzijn en op de gezondheidspromotie van jongeren, hoe komt het dan dat de situatie erop achteruitgaat in plaats van vooruit? U zou kunnen zeggen dat de studie verkeerde indicatoren hanteert en dat de situatie er wel op vooruitgaat, maar u bevestigt dat het om een ernstige studie gaat terwijl u toch voortgaat.

U ziet nu twee mogelijkheden tot bijsturing: op de gezondheidsconferentie en naar aanleiding van 'De Toekomst is Jong' op 6 oktober. Vraag is of we inzetten op de juiste doelstellingen en of ons beleid de gewenste impact heeft, namelijk dat de gezondheidskloof en de kloof inzake subjectieve tevredenheid daalt. Ik heb het gevoel dat u dit beschouwt als iets dat passeert. U moet echter de ernst van de cijfers zien. U zegt dat we geen bijkomende data nodig hebben, maar wel een coherent beleid. Ik ben het daar niet mee eens: voor mij zijn er geen bijkomende of nieuwe data nodig, maar we moeten wel weten of ons beleid de juiste impact heeft. Als dat niet zo is, moeten we ons fundamentele vragen durven te stellen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik vind het frappant dat ons land inzake onderwijsgelijkheid maar op de 36e plaats staat. Ik vind dat redelijk dramatisch omdat

onderwijs een instrument zou moeten zijn waardoor jongeren die in minder goede omstandigheden leven, vaardigheden leren om het later beter te doen.

Dit is een belangrijke breuk met het verleden in Vlaanderen toen onderwijs leidde tot een belangrijke sociale mobiliteit opwaarts. We moeten toch nagaan wat er veranderd is met vroeger en of we een bijdrage kunnen leveren aan het laten herleven van die opwaartse sociale mobiliteit via Onderwijs, maar met ondersteuning van Welzijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De reden waarom we inzake het kind dwars doorheen de stakeholdersectoren een bijzonder moment willen hebben en dat willen opbouwen, is dat we willen kijken hoe we de inspanningen beter en efficiënter kunnen organiseren. Dat zal met geld te maken hebben, maar niet alleen met geld. Ik geef een voorbeeld. Als we erin slagen om een link te leggen tussen de begeleiding van een zwangerschap en de gezins- en opvoedingsondersteuning nadien, dan doen we een goede zaak. Dat heeft niet noodzakelijk te maken met extra budget. Ik zeg niet dat dat niet nodig is, maar we moeten ons wel realiseren dat we op veel punten nog een meer geïntegreerde benadering kunnen realiseren die resultaat kan opleveren. Ook in het parlement, trouwens. Het debat over de buitenschoolse kinderopvang is een element dat met welbevinden te maken heeft en met kansen voor jonge kinderen.

Wat betreft de link met onderwijs, proberen we op dit moment de samenwerking Onderwijs-Welzijn structureel aan te pakken. Er wordt nu om de twee of drie maanden een gemeenschappelijke beleidsraad gehouden. We proberen ook een aantal initiatieven meer op elkaar af te stemmen. U hebt bijvoorbeeld wellicht gemerkt dat de minister van Onderwijs iemand heeft aangetrokken om inzake bewegen en voeding in de scholen extra initiatieven te nemen. Dat gebeurt ook in opbouw naar de gezondheidsconferentie en wat Onderwijs kan bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Na de gezondheidsconferentie en 6 oktober zal ik u een nieuwe vraag stellen over de impact. Ik heb niet naar extra budgetten gevraagd. U hebt misschien die indruk omdat we al vaak gewezen hebben op het feit dat er te weinig budgetten zijn. Hier gaat het mij erom dat als we iets doen, we dat goed moeten doen. Als we vaststellen dat projecten niet de verwachte impact hebben, dan moeten we die herbekijken. Mijn vraag is of we voldoende de vinger aan de pols houden. Niemand zal in twijfel trekken dat er al verschillende jaren aandacht is voor die thema's. Als een belangrijk internationaal rapport dat we zelf mee financieren, aantoont dat we er niet op vooruitgaan, dan moeten we die zelfkritische reflex hebben.

Ik zal na de twee bijeenkomsten vragen wat de beleidsconclusies zijn qua evaluatie en bijsturing.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de consolidatie van de Belgische ziekenhuizen – 1977 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, de classificatie van de ziekenhuizen binnen ESR2010, het Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen dat de overheidsuitgaven en -ontvangsten volgens een aantal macro-economische criteria rangschikt teneinde een betrouwbare en vergelijkbare kwantitatieve beschrijving van de economieën van lidstaten te verkrijgen, is niet onbelangrijk. Ik denk hierbij ook aan de discussie over het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden. Vandaag was er nog de publicatie van het lenterapport van de Europese Commissie omtrent de 'slechte' begrotingsresultaten van België. Het is dan ook niet onbelangrijk dat we correcte informatie en cijfers krijgen.

Er was de lange discussie met betrekking tot de classificatie van de ziekenhuizen. Die loopt al sinds 2014 tussen het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) en Eurostat, met wederzijdse bezoeken en nota's. Die discussie is nu blijkbaar beslecht door Eurostat. In het officiële advies van 5 april aan het Instituut voor de Nationale Rekeningen gaf Eurostat aan dat alle Belgische ziekenhuizen moeten worden beschouwd als deel van de overheid aangezien er geen beslissings-autonomie is voor alle grote beslissingen zoals grote investeringen, het aantal bedden of het type zorg dat wordt aangeboden. Daar is telkens een goedkeuring voor nodig van de overheid.

Dat betekent dat alle ziekenhuizen in Vlaanderen ook moeten worden beschouwd als deel van de overheid en dus onder meer deel uitmaken van de overheidsschuld. Aangezien ook de woonzorgcentra onderworpen zijn aan voorafgaande machtiging en programmering, betekent dit dan naar analogie dat alle Vlaamse woonzorgcentra beschouwd dienen te worden als deel van de overheid? Ik ben daar bezorgd over, en ik neem aan u ook. Is hierover een discussie bezig tussen het INR en Eurostat? Geldt dat bij uitbreiding ook voor andere welzijnsinstellingen die aan gelijkaardige criteria onderhevig zijn? Welke welzijnsinstellingen dienen als gevolg van dit officiële advies van Eurostat te worden geconsolideerd binnen de overheid?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Mijnheer Bertels, het onderzoek van Eurostat en het INR heeft op dit ogenblik enkel betrekking op een eventuele consolidatie van de totaliteit van de ziekenhuizen. Er is daarin op vandaag geen verwijzing naar een onderzoek naar de andere sectoren binnen Welzijn. In een volgende fase zou het inderdaad kunnen dat Eurostat de focus legt op de woonzorgcentra en/of op de welzijnsinstellingen, maar dat is nu formeel nog niet aan de orde. Mocht zich dat voordoen, dan zal dit uiteraard verdere grondige uitklaring vragen.

Op vandaag worden de ziekenhuizen geconsolideerd voor wat de investeringen betreft. Zoals u weet, en wat hier overigens al vaak aan bod is gekomen, heeft dit een zeer grote budgettaire consequentie voor de begroting van de Vlaamse overheid, zeker ook in combinatie met een nog onbekende inschatting van de FOD Volksgezondheid inzake lasten uit het verleden. Vandaar dat we volop bezig zijn met de ontwikkeling van een forfaitair systeem inzake investeringen in ziekenhuisinfrastructuur dat aan de normen van Europa moet beantwoorden.

Inzake een consolidatie van het geheel van de ziekenhuisfinanciering is de federale overheid met ons in overleg over hoe hiermee omgegaan zal worden en welke entiteit de budgettaire consequenties zal dragen. Dat is ook nog niet helemaal duidelijk. Bovendien heb ik begrepen dat het kan zijn dat als je op de ene iets aanreken, het kan zijn dat dit op de andere iets neutraliseert. Het is een heel moeilijke oefening die momenteel technisch wordt uitgezocht.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, ik ben ervan overtuigd dat het complex zou kunnen zijn, anders waren er geen jarenlange discussies geweest tussen het INR en

Eurostat. Ik ga ervan uit dat Vlaanderen op zijn minst in overleg met het INR voorbereidingen treft met betrekking tot de analyse van de criteria die Eurostat gebruikt heeft voor de ziekenhuizen. We moeten ons voorbereiden op de volgende fase die er eventueel zou kunnen aankomen. We lopen echt wel een risico. Zijn we daarmee bezig? Ik hoop van wel.

Eurostat geeft ons enige tijd om niet alles in een keer te moeten binnenbrengen, gelet op de impact en de werklast. Hebt u al een idee van de impact op de overheidsschuld en/of op het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid?

U hebt zelf verwezen naar de discussie met de federale overheid over de lasten van het verleden en wie die moet dragen. Ik heb in het strategisch rapport gelezen dat Vlaanderen vraagt dat de lasten in 2018 door iemand ten laste zouden worden genomen. Het is mij een raadsel wie die iemand dan wel mag wezen. Kunt u daarover iets zeggen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De heer Bertels heeft gelijk dat als we de redeneringen volgen, het wel eens zou kunnen dat ze ook zullen kijken naar de woonzorgcentra. Het zal u niet verbazen dat we daar echt geen vragende partij voor zijn op dit ogenblik. We nemen daar geen initiatief. Het is ook niet aan ons om in de voorhoede te lopen.

Over de verdeling van de effecten van een consolidatieoefening van de ziekenhuizen moet nog een heel stuk analyse komen. Voor de Europese instanties behoren de ziekenhuizen tot de sociale zekerheid, en dus tot entiteit I. Gelet op het feit dat er zich een aantal zaken bevinden op het gemeenschapsniveau, is het een complexe oefening om na te gaan welk effect zich waar bevindt. We zijn nog niet in een fase dat dit helder afgebakend kan worden.

Dat is gelinkt, maar niet chronologisch te situeren. Eerst was er in het Overlegcomité het debat over de manier waarop de investeringsinspanningen ESR-matig moeten worden aangerekend en het feit dat we nog niet goed weten wat de impact is van de voorbije jaren. Het is pas nadat die discussie op het Overlegcomité een paar keren aan bod is gekomen, dat het advies van Eurostat en de consolidatie van de ziekenhuizen daaraan is toegevoegd. Het is niet andersom gegaan. Dat heeft tot gevolg dat het debat over de investeringen niet bepaald eenvoudiger is geworden.

Jan Bertels (sp-a): Minister, we moeten niet met de fanfare vooroplopen. Dat vraag ik zeker niet. We moeten ons wel voorbereiden om te vermijden dat we een gelijkaardige discussie krijgen als bij de ziekenhuizen. Ik zeg niet dat u een brief moet schrijven naar Eurostat om te vragen dat de woon- en zorgcentra worden geconsolideerd. Ik vraag u wel om ons voor te bereiden zodat we de criteria die in de analyses van Eurostat staan, al dan niet kunnen weerleggen. We moeten proberen te vermijden dat we geblokkeerd worden voor enkele jaren.

U hebt gelijk dat voor Eurostat de ziekenhuissector – maar ook andere sectoren die onder uw bevoegdheid vallen – onder de federale sociale zekerheid valt in de classificatie. Dat belet niet dat we intra-Belgisch een oplossing moeten zoeken. Het zal ergens toegerekend worden. Het zal volgens de Europese regels – en terecht – niet weggeschreven kunnen worden uit de begroting, zij het de Belgische, zij het de Vlaamse.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitgaansonderzoek 2015 van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) – 1986 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ongeveer een jaar geleden ondervroeg ik u naar aanleiding van een rapport van het Trimbos-instituut, meer bepaald de 'Strategische Verkenning Uitgaansdrugs 2015'. Het rapport stelde dat het gebruik van drugs sterk gerelateerd was aan het uitgaansleven, in die mate dat het voor een grote groep mainstreamjongeren een realiteit is geworden. Het gebruik van xtc onder frequente party- en clubbezoekers lag volgens Nederlands onderzoek rond de 60 procent.

Het onderzoek van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) naar het drugsgebruik in het uitgaansleven in Vlaanderen, stelt gelukkig een daling van het gebruik van drugs vast van 52 naar 43 procent. Dat is een positieve evolutie. Daartegenover staat dat xtc wel degelijk als uitgaansdrug in opmars is. Een op de vijf feestvierders slikte vorig jaar minstens één keer xtc. VAD spreekt over een zorgwekkende evolutie: 22 procent is immers een verdubbeling tegenover 2009. De redenen voor dat stijgend gebruik heb ik ook al vorig jaar aangehaald: de geringe kostprijs en het gebruik van drugs om de stress van de week af te schudden. Ik wees toen ook al naar het probleem dat xtc-pillen door hun grotere zuiverheid ook een veel hogere dosis MDMA bevatten en dus een groter risico vormen voor de gezondheid van de gebruiker. Nieuwe stoffen doen hun intrede: ketamine, dat gebruikt wordt voor operaties, maar ook nieuwe psychotrope stoffen zijn vandaag aanwezig, zij het nog beperkt.

Informatiecampagnes hebben blijkbaar toch geleid tot een bewustzijnsverhoging van de gevaren van drugsgebruik. Dat is positief. De opkomst van telkens andere drugs maakt natuurlijk dat we toch altijd een beetje achter de feiten aanhollen.

Het xtc-gebruik stijgt en xtc is gevaarlijker dan vroeger wegens de hogere dosis MDMA. Ziet VAD nog steeds een evolutie in de hoogte van dat MDMA-gehalte? Gebruikers zijn zich duidelijk bewust van de gevaren van drugs, maar zijn ze zich bewust van de gevaren van de nieuwe middelen die de VAD nu vaststelt, namelijk ketamine en nieuwe psychotrope stoffen, en van het hoger MDMA-gehalte van xtc-pillen?

Uit het onderzoek van VAD leren we dat zeven op tien jongeren bij het uitgaan drinken en dat er bij vier op tien mannen en één op tien vrouwen een gevaar is voor risicovol alcoholgebruik. We lezen dat jongeren die drugs nemen, zich ervan bewust zijn dat ze voldoende water moeten drinken en niet met de wagen mogen rijden. Wat ik niet gelezen heb, is in welke mate jongeren drugs en alcohol combineren, wat uiteraard het gezondheidsrisico vergroot. Beschikt u over cijfers omtrent deze problematiek?

Het type drugs verandert, maar wijzigt ook de focus op het vlak van preventie naar xtc en de nieuwe drugs zoals ketamine en de nieuwe psychotrope stoffen?

Hoever staat het met het voortgangstraject voor de gezondheidsconferentie? Kunt u de commissie hierover al iets meer vertellen? Zijn er nieuwe elementen die meegenomen zullen worden?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: De gemiddelde hoeveelheid MDMA in xtc-tabletten is sinds 2009 verdubbeld. Een eerste stijging zagen we in 2010. Sinds 2013 zet die

evolutie zich door. De meest gevaarlijke trend hierbij is dat er ook meer extreem hoog gedoseerde tabletten op de markt verschijnen, namelijk 150 tot 300 milligram MDMA per tablet. Een kanttekening bij deze data is het feit dat het aantal xtc-stalen dat geanalyseerd wordt, lager is dan in onze buurlanden.

Om feestvierders te informeren over de risico's van uitgaan en partydruggebruik werkt VAD via twee verschillende methodieken. Ten eerste, Quality Nights: clubuitbaters en eventorganisatoren stimuleren om een veilige uitgaansomgeving te creëren, onder andere chill-out, toegang tot gratis water, trainen van personeel, EHBO-ruimte enzovoort. Hierbij hoort ook informatieverstrekking rond drugs en specifiek het communiceren van earlywarningberichten, waarbij geregeld gewaarschuwd wordt voor de gevaren van hoog gedoseerde of vervuilde xtc-tabletten. In Vlaanderen werken we samen met 39 uitgaanslocaties, met een bereik van meer dan 1 miljoen uitgaanders per jaar.

Ten tweede, Safe 'n Sound: gebaseerd op peer-to-peerinfoverstreking, waarbij voornamelijk druggebruikers zelf worden bereikt. Ketamine is een drug die in dit project en in voorgaande peerprojecten, zoals Vitalsounds & Breakline, al jaren nauwgezet in de gaten gehouden wordt. Daarvoor zijn productinflyers en online infoteksten ontwikkeld. De ketaminefolder was in 2015 de meest verdeelde folder van alle drugs aan de stand van Safe 'n Sound. Andere producten worden ook goed opgevolgd via Safe 'n Sound, maar er wordt pas actief info verstrekt over een bepaald nieuw product als er signalen zijn dat het gebruik aanwezig is in een bepaalde scene. Zo werd recent, na signalen over stijgend gebruik, een folder ontwikkeld over 4-FA.

22 procent van de feestvierders die bevraagd werden in het uitgaansonderzoek geeft aan het afgelopen jaar alcohol met één of meer illegale drugs te hebben gecombineerd, 6 procent doet dat regelmatig. Aangezien de methode om combi-gebruik te meten, gewijzigd is in 2015, kan ik geen uitspraken doen over de evolutie hiervan over de jaren heen. Het combineren van verschillende middelen houdt extra risico's in voor de gezondheid. De combinatie van verschillende verdovende middelen, zoals alcohol met GHB of ketamine, is extra gevaarlijk omdat hierdoor levensbedreigende overdosissen kunnen ontstaan. Sommige stoffen zoals GHB zijn bovendien moeilijk te doseren omdat de grens tussen een gewenste dosis en een overdosis klein is.

Dit soort kennis wordt zo veel mogelijk gedeeld met gebruikers via het project Safe 'n Sound.

Via Quality Nights werken we rond omgevingsgerichte preventie, waarbij we heel de uitgaanscontext positief proberen te beïnvloeden en druggerelateerde risico's proberen in te dijken. Die aanpak geldt voor alle drugs, dus ook voor NPS.

Via Safe 'n Sound werken we in direct contact met de druggebruiker en wordt er zo veel mogelijk op maat info verstrekt. Die info wordt aangepast aan de noden en dus wordt er tegenwoordig inderdaad veel meer info uitgewisseld over xtc en het feit dat de tabletten sterker zijn dan vroeger. Er wordt ook meer info gegeven over ketamine en sommige andere NPS.

We zijn momenteel volop bezig met het verzamelen van informatie, door analyse van de bestaande literatuur, zoals wetenschappelijk onderzoek, registratiegegevens, rapporten en andere relevante teksten, en door het bevragen van een lange reeks stakeholders en experts uit diverse organisaties en beleidsdomeinen. De scope van de conferentie is breed, en dat is goed, maar dat betekent ook dat heel veel mensen gezien en gehoord moeten worden, en dat neemt tijd in beslag.

De bedoeling is om in de zomer een tekst te hebben waarin de evaluatie van het vorige actieplan is opgenomen, en met een up-to-date omgevingsanalyse van de

huidige situatie en de mogelijkheden voor de toekomst. Deze tekst zal door een aantal wetenschappers kritisch worden nagelezen.

Over de conclusies en voorstellen voor de toekomst worden nog een aantal toetsingsmomenten in het vooruitzicht gesteld. Wat vaststaat, is dat we, in tegenstelling tot de vorige gezondheidsconferentie, ook psychoactieve medicatie, gamen en gokken zullen meenemen in het voortraject, evenals eetstoornissen in het kader van de gezondheidsdoelstelling 'voeding en beweging'. En verder proberen we zoveel mogelijk te werken op basis van de settings waar het werk moet worden gedaan.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Als ik het goed begrijp, bestaat er toch al een goede samenwerking, wordt er al veel informatie verspreid en wordt rekening gehouden met het type drugs dat op dat ogenblik meer in opmars is.

Ik wil het nog eens hebben over de combinatie van alcohol met drugs. Minister, u hebt zelf gezegd dat daardoor het gezondheidsrisico enorm toeneemt. Ik zou toch willen vragen of daaromtrent onderzoek kan worden gedaan, zodat we over relevante cijfers kunnen beschikken. Het is immers uiterst noodzakelijk dat we de combinatie van drugs en alcohol kunnen vermijden.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik sluit mij aan bij de vraag van mevrouw Saeys om te proberen over solide cijfermateriaal te beschikken ter ondersteuning. Het aantal folders dat iemand meeneemt, gebruiken om de incidentie van een bepaald product als al dan niet belangrijk te beschouwen, vind ik nogal lapidair. Ik vraag mij af of bijvoorbeeld spoeddiensten en andere eerstelijns-hulpverleners waar iemand terechtkomt op een moment van problematisch gebruik hierover enigszins op een structurele wijze kunnen worden bevraagd. Het is een suggestie, een open vraag, maar ik ben geschrokken van het beeld dat we ons blijkbaar voor een stukje baseren op heel fragiel cijfermateriaal.

Minister Jo Vandeuren: Laten we kijken naar de resultaten van de omgevingsanalyse die wordt opgesteld en nagaan of we over voldoende materiaal kunnen beschikken om een juist beeld te krijgen. Op dit ogenblik worden alle data daarover verzameld. Ik denk dat we het best nagaan of we op basis van die oefening een voldoende duidelijk zicht krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.